

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om försäkringskassor samt om upphävande av 2 § 17 punkten i lagen om Försäkringsinspektionen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om försäkringskassor ändras så, att verksamheten i fråga om försäkringskassornas lagstadgade samarbetsorgan, försäkringskassoföreningen, upphör och att föreningen upplöses.

Vidare föreslås att den försäkringskassenämnd som finns i samband med försäkringskassoföreningen dras in.

Lagarna avses träda i kraft den 31 december 2005.

MOTIVERING

1. Nuläge

Försäkringskassorna är sådana i lagen om försäkringskassor (1164/1992) avsedda försäkringsanstalter som, utan att bedriva affärsmässig försäkringsverksamhet, inom sin verksamhetssektor beviljar bl.a. ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, ersättning till följd av sjukdom, lyte eller skada samt begravningshjälp och avgångsbidrag. Försäkringskassorna är, på basis av det ersättningslag som de primärt beviljar, indelade i pensionskassor, sjukkassor samt begravnings- och avgångsbidragkassor.

I 168 § i lagen om försäkringskassor ingår bestämmelser om försäkringskassoföreningen, som är försäkringskassornas lagstadgade samarbetsorgan. Föreningen grundades genom lagen om understödskassor (471/1942) som gavs 1942. I regeringens proposition (RP 118/1941) motiverades inrättandet av en obligatorisk och lagstadgad förening med att det var nödvändigt att åstadkomma ett organ som skulle förena de dåvarande understödskassorna och som ”ger deras verksamhet en ideell och teknisk ledning utöver den, som erbjudes av socialministeriets registrerings- och övervakningsverksamhet”. Föreningen

grundades således för att stöda den övervakning över understödskassorna som det dåvarande socialministeriet utövade. När lagen om understödskassor upphävdes genom lagen om försäkringskassor, som trädde i kraft vid ingången av 1993, och understödskassorna blev försäkringskassor, gjordes inga ingrepp i föreningens ställning, utan försäkringskassornas obligatoriska medlemskap i föreningen och föreningens lagstadgade status förblev oförändrade. I enlighet med sina stadgar skall föreningen bl.a. vara samarbetsorgan för försäkringskassorna, bevaka kassornas intressen och företräda kassorna, följa den lagstiftning som anknyter till försäkringskasseverksamheten, ge sakkunnig hjälp och bistå kassorna i frågor som hänför sig till deras verksamhet. Enligt 168 § i lagen om försäkringskassor och 2 § 17 punkten i lagen om Försäkringsinspektionen (78/1999) står försäkringskassoföreningen under Försäkringsinspektionens tillsyn.

I samband med försäkringskassoföreningen finns en försäkringskassenämnd, som enligt 169 § i lagen om försäkringskassor på begäran av en försäkringskassa, dess delägare, medlem eller någon annan förmånstagare skall ge utlåtanden samt rekommendationer

till avgöranden i försäkringskasseärenden mellan å ena sidan kassan och å andra sidan medlemmen, delägaren eller förmånstagaren. Dessutom skall nämnden på begäran ge utlåtanden till myndigheter i försäkringskasseärenden. Nämnden kan inte ge utlåtanden eller beslutsrekommendationer i ärenden som gäller verksamhet som en försäkringskassa bedriver enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), lagen om pension för arbetstagarare (395/1961), lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om rehabiliteringspenning (611/1991).

Nämndens kostnader betalas av försäkringskasseföreningens medel.

2. Föreslagna ändringar

De grunder för en lagstadgad försäkringskasseföreningens existens som var rådande när lagen om understöds-kassor och den nuvarande lagen om försäkringskassor stiftades har till största delen förfallit. Tillsynen över försäkringskassor genom en lagstadgad förening har inte någon särskild betydelse eller mission, och inte heller kan försäkringskassornas obligatoriska medlemskap i föreningen motiveras med behovet av tillräcklig tillsyn. Mot bakgrunden av den mötes- och föreningsfrihet som garanteras i grundlagen kan det inte heller i övrigt motiveras att en lagstadgad förening som grundar sig på kassornas tvångsmedlemskap upprätthålls.

Pensionskassornas tvångsmedlemskap i försäkringskasseföreningen avskaffades genom lagen om ändring av lagen om försäkringskassor (210/2004). Största delen av pensionskassorna har anslutit sig som medlemmar i Pensionsstiftelseföreningen PSF r.f. I denna proposition föreslås att det obligatoriska medlemskapet i föreningen avskaffas också när det gäller sjuk-kassorna samt begravnings- och avgångsbidragskassorna. Det föreslås att 168 § i lagen om försäkringskassor upphävs och att försäkringskasseföreningens verksamhet avslutas. Lagens ikraftträdande- och övergångsbestämmelser innehåller de behövliga bestämmelserna om hur avslutandet och likvidationen av föreningens verksamhet skall skötas i praktiken. Avsikten är att föreningens verksamhet upphör den 31 december 2005 och att föreningen är i likvi-

dition fr.o.m. den 1 januari 2006. Eftersom det föreslås att försäkringskasseföreningens verksamhet upphör, innebär förslaget att också försäkringskassenämndens verksamhet avslutas och att 169 § i lagen om försäkringskassor upphävs.

Till följd av att försäkringskassenämndens verksamhet upphör måste 165 c § 1 mom. 3 punkten i lagen om försäkringskassor, i vilken föreskrivs att en anställd vid försäkringskassenämnden eller en medlem av den har rätt att få uppgifter som omfattas av tystnadsplikten, ändras. Det föreslås att punkten ändras så, att i den föreskrivs mer allmänt om en nämnd i försäkringsbranschen, ifall avsikten är att i någon annan nämnd i försäkringsbranschen ordna ett rättsskydds-förfarande som motsvarar förfarandet i försäkringskassenämnden.

Det föreslås att 2 § 17 punkten i lagen om Försäkringsinspektionen upphävs, eftersom försäkringskasseföreningen måste strykas i förteckningen över Försäkringsinspektionens tillsynsobjekt.

3. Propositionens konsekvenser

Propositionen har inga statsfinansiella konsekvenser och inte heller konsekvenser för myndigheterna.

Upplösandet av försäkringskasseföreningen leder till att sjuk-kassorna samt begravnings- och avgångsbidragskassorna blir tvungna att ordna skötseln av sina gemensamma ärenden på annat sätt. Bland försäkringskassorna har man redan grundat en ny frivillig förening med tanke på kassornas intressebavakning. Till följd av att försäkringskassenämndens verksamhet upphör, minskar kassornas och deras medlemmars och delägares rättsmedel, eftersom den nya föreningen inte har lagstadgad skyldighet att fortsätta med den typ av verksamhet som försäkringskassenämnden bedrivit.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Propositionen sändes på remiss till justitieberedningen, finansministeriet, Försäkringsinspektionen, försäkringskasseföreningen och

Konsumenternas försäkringsbyrå. De synpunkter som framförts i utlåtandena har till behövliga delar beaktats.

5. Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft den 31 december 2005. Åtgärder som verkställigheten av lagarna förutsätter – t.ex. tillsättandet av en likvidator – får vidtas innan lagarna träder i kraft. Försäkringskassaföreningen föreslås vara i likvidation fr.o.m. den 1 januari 2006.

Enligt förslaget föreskrivs i 4–12 mom. i ikraftträdandebestämmelsen om de praktiska arrangemangen vid avslutandet och likvidationen av försäkringskassaföreningens och försäkringskassenämndens verksamhet.

Uppgifterna och verksamheten i fråga om föreningens ledning avses upphöra när lagen träder i kraft. Föreningens ledning består enligt stadgarna av fullmäktige, styrelse och en verksamhetsledare. Föreningens föreningsstämma och revisorernas uppdrag upphör dock inte vid samma tidpunkt, utan de föreslås fortsätta tills föreningen anses vara upplöst. Revisorerna skall bl.a. ge ett utlåtande om det bokslut som likvidatorn gjort upp med stöd av 7 mom. och föreningsstämman skall besluta om godkännande av bokslutet.

I det föreslagna 5 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs att föreningsstämman skall välja en likvidator att sköta föreningens ärenden från tidpunkten för likvidationens inträde. Föreningsstämman godkänner också likvidatorns arvode.

Det föreslås att likvidatorns arvode och övriga kostnader som hänför sig till föreningens verksamhets upphörande betalas av föreningens tillgångar.

Likvidatorn företräder föreningen under likvidationen. Likvidationen av föreningen skall enligt förslaget skötas utan dröjsmål. Enligt 6 mom. i ikraftträdandebestämmelsen skall likvidatorn utan dröjsmål söka offentlig stämning på föreningens borgenärer. Efter den utsatta tid som anges i den offentliga stämningen föreslås likvidatorn betala alla föreningens kända skulder.

Enligt föreslagna 7 mom. i ikraftträdandebestämmelsen skall likvidatorn göra upp fö-

reningens bokslut och verksamhetsberättelse för 2005 och för räkenskapsperioder efter det samt en slutredovisning efter avslutad likvidation. Bokslutet och slutredovisningen skall enligt förslaget föreläggas föreningsstämman för godkännande.

Enligt 8 mom. i ikraftträdandebestämmelsen anses föreningen upplöst när föreningsstämman har godkänt slutredovisningen. Föreningens arkiv skall enligt förslaget förvaras på ett sätt som godkänns av Försäkringsinspektionen.

Enligt 9 mom. i ikraftträdandebestämmelsen skall de tillgångar som återstår när försäkringskassaföreningen upplöses fördelas i enlighet med föreningens stadgar. Enligt 25 § i föreningens stadgar är huvudregeln vid en upplösning av föreningen att dess tillgångar, till den del dessa inte behövs för täckande av föreningens åtaganden, skall fördelas mellan de försäkringskassor som vid upplösningen är medlemmar av föreningen, varvid fördelningen sker i proportion till de årsavgifter som under de fem föregående åren uppburits hos dessa försäkringskassor.

Enligt föreslagna 10 mom. i ikraftträdandebestämmelsen skall försäkringskassenämndens verksamhet upphöra när de ärenden som är anhängiga i nämnden den 30 juni 2006 har behandlats. För tydlighetens skull konstateras i föreslagna 11 mom. att de kostnader som föranleds av försäkringskassenämndens verksamhet betalas av försäkringskassaföreningens medel också under föreningens likvidation.

Enligt 12 mom. i ikraftträdandebestämmelsen skall försäkringskassenämndens arkiv överlämnas till social- och hälsovårdsministeriet, som även har tillsatt nämnden.

För förbättrandet av föreningens medlemmars rättsskydd föreskrivs i föreslagna 13 mom. i ikraftträdandebestämmelsen att ändring i ett beslut som Försäkringsinspektionen fattat med stöd av denna lag får sökas hos förvaltningsdomstolen på samma sätt som när det gäller andra beslut som Försäkringsinspektionen fattat.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om försäkringskassor**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 27 november 1992 om försäkringskassor (1164/1992) 168 och 169 §, sådana de lyder 168 § i lag 210/2004 och 169 § delvis ändrad i nämnda lag, samt
ändras 165 c § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 287/2000, som följer:

165 c §

Utan hinder av bestämmelserna i 165 § har en försäkringskassa rätt att lämna ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikten

3) till en anställd vid en nämnd i försäkringsbranschen eller ett motsvarande organ eller en medlem i något av dessa för skötsel av ärenden som förelagts organet i fråga,

skall skötas utan dröjsmål. Likvidatorn skall utan dröjsmål söka offentlig stämning på föreningens borgenärer. Efter den utsatta tid som anges i den offentliga stämningen skall likvidatorn betala alla föreningens kända skulder.

Likvidatorn skall göra upp föreningens bokslut och verksamhetsberättelse för 2005 och för räkenskapsperioder efter det samt en slutredovisning efter avslutad likvidation. Bokslutet och slutredovisningen godkänns av föreningsmötet.

Föreningen anses upplöst när föreningsmötet har godkänt slutredovisningen. Föreningens arkiv skall förvaras på ett sätt som godkänns av Försäkringsinspektionen.

Den egendom som återstår när föreningen upplöses skall fördelas i enlighet med föreningens stadgar.

Verksamheten i den försäkringskassenämnd som avses i den upphävda 169 § upphör när de ärenden som är anhängiga i nämnden den 30 juni 2006 har behandlats.

Kostnaderna för nämndens verksamhet betalas av försäkringskassaföreningens medel under föreningens likvidation.

Nämndens arkiv skall överlämnas till social- och hälsovårdsministeriet.

Ändring i ett beslut som Försäkringsinspektionen fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol med iakttagande av 6 § i lagen om Försäkringsinspektionen (78/1999).

Denna lag träder i kraft den 31 december 2005.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Försäkringskassaföreningen är i likvidation från och med den 1 januari 2006.

Uppgifterna och verksamheten i fråga om föreningens ledning upphör den dag lagen träder i kraft. Uppdraget för föreningens föreningsmöte och revisorerna upphör inte när föreningens verksamhet upphör.

Föreningens föreningsmöte väljer i styrelsens ställe en likvidator att sköta föreningens ärenden från och med den 1 januari 2006 och bestämmer likvidatorns arvode. Likvidatorns arvode och övriga kostnader som hänför sig till att föreningens verksamhet upphör betalas av föreningens medel.

Likvidatorn företräder föreningen under likvidationen. Likvidationen av föreningen

2.**Lag****om upphävande av 2 § 17 punkten i lagen om Försäkringsinspektionen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §	2 §
Genom denna lag upphävs i lagen av den 29 januari 1999 om Försäkringsinspektionen (78/1999) 2 § 17 punkten sådan den lyder i lag 534/2000.	Denna lag träder i kraft den 31 december 2005.

Helsingfors den 7 oktober 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Tuula Haatainen*

1.

Lag**om ändring av lagen om försäkringskassor**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 27 november 1992 om försäkringskassor (1164/1992) 168 och 169 §, sådana de lyder, 168 § i lag 210/2004 och 169 § delvis ändrad i sistnämnda lag, samt ändras 165 c § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 287/2000, som följer:

Gällande lydelse

165 c §

Utan hinder av bestämmelserna i 165 § har en försäkringskassa rätt att lämna ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikten

3) till en anställd vid försäkringskassenämnden eller en medlem av den för skötsel av ärenden som förelagts organet i fråga,

168 §

Försäkringskassorna skall, med undantag av pensionskassorna, höra till försäkringskasseföreningen, som står under Försäkringsinspektionens tillsyn. För pensionskassornas del är medlemskapet frivilligt. I fråga om de uppgifter för föreningen som har anknytning till denna lag, föreningens förvaltning och kassornas skyldighet att delta i dess utgifter bestäms i föreningens stadgar, som fastställs av vederbörande ministerium.

169 §

I samband med försäkringskasseföreningen finns en försäkringskassenämnd.

Nämnden skall på begäran av en till försäkringskasseföreningen hörande försäkringskassa, dess delägare, medlem eller någon annan förmånstagare ge utlåtanden samt rekommendationer till avgöranden i försäkringskasseärenden mellan å ena sidan kassan och å andra sidan medlemmen, delägaren eller förmånstagaren. Om det är

Föreslagen lydelse

165 c §

Utan hinder av bestämmelserna i 165 § har en försäkringskassa rätt att lämna ut uppgifter som omfattas av tystnadsplikten

3) till en anställd vid *en nämnd i försäkringsbranschen eller ett motsvarande organ* eller en medlem i något av dessa för skötsel av ärenden som förelagts organet i fråga,

(upphävs)

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

känt att samma ärende är anhängigt vid domstol eller att ärendet avgjorts vid domstol, får nämnden inte ge rekommendation till avgörande. Dessutom skall nämnden på begäran ge utlåtanden till myndigheter i försäkringskasseärenden.

Nämnden kan inte ge utlåtanden eller beslutsrekommendationer i ärenden som gäller verksamhet som en försäkringskassa bedriver enligt sjukförsäkringslagen, lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för företagare eller lagen om rehabiliteringspenning.

Nämnden skall ha en ordförande och en vice ordförande samt minst fem andra medlemmar, som social- och hälsovårdsministeriet förordnar för högst tre år i sänder. Medlemmarna skall vara förtrogna med försäkringskasseärenden. Ordföranden och vice ordföranden skall ha avlagt juris kandidatexamen och vara förtrogna med domarvärv. Minst två av medlemmarna skall förordnas på försäkringskasseföreningens förslag, som skall innefatta minst fyra medlemmar.

Nämndens kostnader skall betalas av föreningens medel. Närmare bestämmelser om nämndens förvaltning och verksamhet ges i ett reglemente, vilket social- och hälsovårdsministeriet fastställer efter att ha hört föreningen.

En medlem av nämnden eller en anställd vid den har rätt att av en till försäkringskasseföreningen hörande försäkringskassa få de upplysningar som är nödvändiga för utredningen av ett ärende som nämnden behandlar, utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt i denna lag, samt av myndigheter och utövare av hälso- och sjukvårdsverksamhet utan hinder av vad som bestäms om tystnadsplikt för myndighet eller läkare och sjukvårdspersonal.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2005.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Försäkringskasseföreningen är i likvidation från och med den 1 januari 2006.

Uppgifterna och verksamheten i fråga om föreningens ledning upphör den dag lagen träder i kraft. Uppdraget för föreningens föreningsmöte och revisorerna upphör inte när föreningens verksamhet upphör.

Föreningens föreningsmöte väljer i styrelsens ställe en likvidator att sköta föreningens ärenden från och med den 1 januari 2006 och bestämmer likvidatorns arvode. Likvidatorns arvode och övriga kostnader som hänför sig till att föreningens verksamhet upphör betalas av föreningens medel.

Likvidatorn företräder föreningen under likvidationen. Likvidationen av föreningen skall skötas utan dröjsmål. Likvidatorn skall utan dröjsmål söka offentlig stämning på föreningens borgenärer. Efter den utsatta tid som anges i den offentliga stämningen skall likvidatorn betala alla föreningens kända skulder.

Likvidatorn skall göra upp föreningens bokslut och verksamhetsberättelse för 2005 och för räkenskapsperioder efter det samt en slutredovisning efter avslutad likvidation. Bokslutet och slutredovisningen godkänns av föreningsmötet.

Föreningen anses upplöst när föreningsmötet har godkänt slutredovisningen. Föreningens arkiv skall förvaras på ett sätt som godkänns av Försäkringsinspektionen.

Den egendom som återstår när föreningen upplöses skall fördelas i enlighet med föreningens stadgar.

Verksamheten i den försäkringskasse-nämnd som avses i den upphävda 169 § upphör när de ärenden som är anhängiga i nämnden den 30 juni 2006 har behandlats.

Kostnaderna för nämndens verksamhet betalas av försäkringskassaföreningens medel under föreningens likvidation.

Nämndens arkiv skall överlämnas till social- och hälsovårdsministeriet.

Ändring i ett beslut som Försäkringsinspektionen fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol med iakttagande av 6 § i lagen om Försäkringsinspektionen (78/1999).
